

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

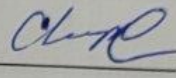
Кафедра педагогіки

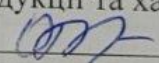
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА

2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 18 від 17.05.2024 р.

Завідувач кафедри
Руслан СОПІВНИК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Професійна освіта (Аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської
продукції та харчової технології)»

Оксана ВАСЮК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ
(ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ В УКРАЇНІ)**

Галузь знань Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Освітня програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки Васюк О. В.

Київ 2024

Опис навчальної дисципліни «Історія педагогіки (Історія педагогіки та освіти в Україні)»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Освітня програма	Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Історія педагогіки та освіти в Україні» – показати зв'язок педагогічних здобутків теоретиків і практиків, спадкоємництво і новаторство в розробці й реалізації педагогічних ідей; сформувати вміння використовувати отримані знання в майбутній професійній діяльності, застосовувати творчий підхід до вирішення будь-якої педагогічної проблеми.

Вивчення дисципліни сприяє вирішенню завдань, як от:

- забезпечити майбутніх викладачів знаннями з педагогічної спадщини минулого, виходячи з принципу зв'язку історії та сучасності, на ґрунті зв'язку загальноісторичного процесу з історією педагогічної думки різних епох як складової частини цивілізації, культури і освіти поколінь;

- визначити роль корифеїв педагогіки минулого як засновників тих чи інших педагогічних течій або систем освіти і виховання;

- забезпечення педагогів знаннями про великий і цікавий досвід оновлення теорії і

практики вищої освіти в Україні;

- розвиток педагогічного мислення з використанням педагогічного досвіду.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

– здатність примножувати та зберігати культурні, моральні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей та історії розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про суспільство і природу та у розвитку суспільства, технологій і техніки тощо;

- здатність цінувати та поважати мультикультурності та різноманітності;

- усвідомлення рівних можливостей і гендерних проблем;

спеціальні (фахові) компетентності:

– здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

Програмні результати навчання:

– уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів;

– володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях сфер, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями;

– аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України;

– розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах;

– володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами;

– доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами;

– аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення;

– самостійно планувати й організувати власну професійну діяльність, діяльність здобувачів освіти і підлеглих, координувати їх роботу та вмотивувувати;

– знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою;

– володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти;

– застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі;

– емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики;

– застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності;

- розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати

навички ефективного господарювання;

– володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях сфер, пов'язаних із аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями;

– забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми навчання;

– скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до XIX ст.														
Тема 1. Становлення виховання та освіти в Україні найдавніших часів до XV ст.	1	15	4	4			7							
Тема 2. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження та Козацької доби	3	15	4	4			7							
Тема 3. Особливості розвитку освіти і педагогічної думки в Україні кінця XVIII – першій пол. XIX ст.	5	15	4	4			7							
Тема 4. К.Ушинський – основоположник наукової педагогіки і реформи школи	7	15	4	4			7							
Разом за змістовим модулем 1		60	16	16			28							
Змістовий модуль 2. Розвиток освіти та педагогічної думки у кінці XIX початку XX ст.														
Тема 1. Школа	9	19	4	4			11							

і педагогіка України другої пол. XIX–поч. XX ст.													
Тема 2. Школа і педагогіка України у радянський період (1920-80 рр.)	11	23	6	6			11						
Тема 3. Розвиток освіти незалежної України	14	18	4	4			10						
Разом за змістовим модулем 2	60		14	14			32						
Усього годин	120		30	30			60						

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виховання і навчання в Україні з найдавніших часів до XV ст. н. е.	4
2	Навчальні заклади та педагогічна думка в епоху Відродження та Козацької доби в Україні (XVI-XVIII ст.)	4
3	Освітні процеси кінця XVIII– першої пол. XIX ст. Розвиток демократичних педагогічних ідей українськими просвітителями першої половини XIX ст.	4
4	Педагогічна теорія К.Ушинського і її втілення в практику виховання і освіти	4
5	Питання освіти та виховання у творчій спадщині громадсько-політичних діячів України XIX– поч. XX ст. Освіта, шкільництво і педагогічна думка в Україні 1917-1919 рр.	4
6	Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні в роки радянської влади. Педагогічна діяльність і провідні педагогічні ідеї А.Макаренка та В.Сухомлинського.	6
7	Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України	4

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна думка в Київській Русі. Літературно-педагогічна спадщина XI–XIII ст.	7
2	Українська педагогічна думка епохи Відродження	7
3	Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї видатних вчених, письменників і громадських діячів	7
4	Літературно-педагогічна спадщина К. Ушинського	7
5	Ідеї національної освіти й виховання в Україні другої пол.	11

	XIX – поч. XX ст.	
6	Літературно-педагогічна спадщина Г. Ващенко, О. Залужного, І. Соколянського, А. Макаренка, В. Сухомлинського.	11
7	Трансформації освіти в Україні початку XXI ст.	10

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати.

6. Методи навчання:

- словесні методи (розповідь, пояснення, лекційний метод, дискусія тощо);
- практичні методи (практична робота, розв’язання педагогічних ситуацій);
- наочні методи (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- відеометоди (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- порівняння;
- мозковий штурм;
- кейс-метод;
- робота в парах.

7. Методи оцінювання.

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- реферати;
- есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни **R_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи **R_{нр}** (до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}**.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2722>);

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Васюк О. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Історія педагогіки та освіти в Україні» для підготовки фахівців за ОПП 015 «Професійна освіта» (015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»). Вид. 2-ге, допов. Київ : ТОВ «ЦП «Компрінт», 2021. 118 с.
2. Васюк О. В., Лузан П. Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : підручн. Київ : ЦП «Компрінт», 2019. 519 с.
3. Васюк О. В., Лузан П. Г. Історія педагогіки та освіти в Україні: підруч. Вид. 2-ге, допов. Київ: ТОВ «ЦП «Компрінт», 2022. 539 с.
4. Васюк О. В., Сопівник І. В. Історія української педагогіки і освіти: навч. посіб.-хрестоматія. 2-ге вид., доп. і перероб. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2015. 644 с.
5. Словник-довідник до вивчення педагогічних дисциплін: навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська, Оксана Миколаївна Гончарук. Київ: ТОВ «ЦП «Компрінт», 2023. 607 с.

Допоміжні

1. Беринда П. Із «Лексикона...». *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 84–86.
2. Грабовський П. А. Дещо про освіту на Україні. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 351–353.
3. Грінченко Б. Д. Якої нам треба школи. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ : Знання, 2003. С. 293–300.
4. Грушевський М. С. Шкільна мова. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 370–371.
5. Державна національна програма «Освіта». *Історія української школи і педагогіки* : хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 641–666.
6. Драгоманов М. П. Листи на Наддніпрянську Україну. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 284–286.
7. Духнович О. В. Народна педагогія. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 200–205.
8. Енциклопедія освіти. Академія пед. наук України; головний ред. В. К. Кремінь. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
9. Закон України «Про загальну середню освіту». *Історія української школи і педагогіки* : хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 667–668.
10. Закон України «Про освіту». *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 615–641.
11. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 209–262.
12. Концепція національної системи. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 721–734.
13. Концепція середньої загальноосвітньої школи України. Київ: [б. в.], 1991.
14. Костомаров М. І. Дві руські народності. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 177–180.
15. Куліш П. О. Листи з хутора. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 181–187.

16. Любар О. О. Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. За ред. О. О. Любара. Київ: Знання КОО, 2003. 456 с.
17. Макаренко А. С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 465–469.
18. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX століття): хрестоматія. Упорядник Л. Д. Березівська та ін. Київ: Наук. Світ, 2003. 418 с.
19. Національна доктрина розвитку освіти. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 668–704.
20. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf.
21. Огієнко І. І. Наука про рідномовні обов'язки. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 375–377.
22. Основні напрями реформи загальноосвітньої і професійної школи. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 511–513.
23. Пирогов М. І. Питання життя. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 205–209.
24. Полоцький С. «Обід душевний» і «Вечеря душевна». *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 95–100.
25. Поучення Володимира Мономаха. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 40–42.
26. Про вищу освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради. 2014. № 37–38, ст. 2004.
27. Про дошкільну освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 49, ст. 259.
28. Про освіту: Закон України від 05.06.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39 ст. 380.
29. Про повну загальну середню освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 31, ст. 226.
30. Прокопович Ф. Духовний регламент. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 114–122.
31. Русова С. Ф. Нова школа. С. Ф. Русова. *Вибрані педагогічні твори*: у 2-х т. Київ: Освіта, 1996. С. 207–218.
32. Сковорода Г. С. Байки Харківські. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 134–136.
33. Сковорода Г. С. Вдячний Єродій. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 122–129.
34. Славинецький Є. Громадянство звичаїв дитячих. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 61–65.
35. Статут Львівської братської школи 1586 року. Порядок шкільний. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 91–95.
36. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 томах. Т. 3. Київ: Рад. школа, 1977. 670 с.
37. Сухомлинський В. О. Павліська середня школа. В. О. Сухомлинський. *Вибрані твори в 5 томах*. Т. 4. Київ: Рад. шк. 1976. С. 7–390.
38. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. В. О. Сухомлинський. *Вибрані твори в 5 томах*. Т. 1. Київ: Рад. шк. 1976. С. 5–502.
39. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. В. О. Сухомлинський. *Історія української школи і педагогіки*: хрестоматія. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 526–540.
40. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю. Київ, 1988. 304 с.

41. Українка Л. Волинські образки. *Історія української школи і педагогіки: хрестоматія*. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 334–339.
42. Ушинський К. Д. Питання про народні школи. К. Д. Ушинський. *Вибрані педагогічні твори*. В 2 т. Т. 2. Київ, 1983. С. 56–63.
43. Ушинський К. Д. Про виховання розуму. К. Д. Ушинський. *Твори*. В 6 т. Т. 6. Київ, 1955. С. 371–379.
44. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні К. Д. Ушинський. *Вибрані педагогічні твори*. В 2-х т. Т. 1. Київ, 1983. С. 43–103.
45. Ушинський К. Д. Рідне слово. К. Д. Ушинський. *Вибрані педагогічні твори*. В 2 т. Т. 1. Київ, 1983. С. 121–133.
46. Франко І. Твори. В 2-х т. – Т. 2 : *Оповідання*. Київ: Дніпро, 1986. С. 462–477.
47. Франко І. Я. «Schoneschreiben». *Зібрання творів*. У 50-ти т. Т. 15. Київ: Наук. думка. 1978. С. 85–91.
48. Франко І. Я. Наші народні школи і їх потреби. *Історія української школи і педагогіки: хрестоматія*. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 308–314.
49. Франко І. Я. Чого хоче «Галицька робітницька громада». *Історія української школи і педагогіки: хрестоматія*. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 306–308.
50. Шевченко Т. Г. Букварь южнорусскій. *Історія української школи і педагогіки: хрестоматія*. Упорядник О. О. Любар. Київ: Знання, 2003. С. 166–176.